

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح استفساریه تبصره «۱» ماده (۱۳) قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات»

مقدمه

آثار و تبعات مصرف دخانیات امری نیست که محل تردید باشد. از منظر نظام تقنینی راجع به مبارزه و کنترل این پدیده، قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات در راستای مبارزه مؤثر و جامع با این پدیده مشتمل بر بیست ماده در تاریخ ۱۳۸۵/۶/۱۵ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است.

از جمله راهبردهای کنترلی و مقابله کننده با مواد دخانی مورد استفاده در قانون مذکور استفاده از ابزار و راهکارهای حقوقی که با ضمانت اجراهای کیفی مورد حمایت و پشتیبانی واقع شوند بوده است. بر همین اساس مقنن به موجب ماده (۱۳) این قانون و تبصره «۱» آن استعمال مواد دخانی در نهادهای اداری و همچنین اماکن عمومی را بر اساس اینکه مرتکب از کارمندان نهادهای دولتی باشد یا نباشد مستوجب ضمانت اجرای اداری یا جزای نقدی نموده است. اجرای قانون مزبور در خصوص تفسیر و گستره مصادیق اماکن عمومی که آیا این عبارت شامل قهوه خانه ها و اتاق های استعمال دخانیات در فرودگاه ها می شود یا خیر، ایراداتی را در اجرای این قانون به وجود آورده است. طرح استفساریه حاضر نیز با هدف رفع این ابهام اعلام وصول شده است که در این گزارش به بررسی این طرح و مصوبه کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها می پردازیم.

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال سوم

شماره ثبت:

۳۶۷

شماره چاپ:

۱۱۵۵

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۱/۲۷

بررسی مفاد طرح

چنانچه اشاره شد از جمله راهکارهای حقوقی مقابله و کنترل مصرف مواد دخانی در قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات، جرم انگاری مصرف مواد مزبور در اماکن عمومی به استناد تبصره «۱» ماده (۱۳) این قانون می باشد. با عنایت به اینکه مصرف دخانیات در اماکن مذکور به موجب تبصره مزبور واجد وصف مجرمانه شده است تشخیص مصادیق اماکن عمومی اهمیت می یابد. این ماده و تبصره آن مقرر می دارد: «استعمال دخانیات در نهادهای موضوع ماده (۱۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری ممنوع و مرتکب به شرح زیر مجازات می شود:

الف) چنانچه مرتکب از کارکنان نهادهای مذکور باشد، به حکم هیئت رسیدگی به تخلفات اداری به یکی از تنبیهات مقرر در بندهای «الف» و «ب» ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری و در صورت تکرار در مرتبه سوم به تنبیه مقرر در بند «ج» ماده مذکور محکوم می شود.

ب) سایر مرتکبین به جزای نقدی از هفتاد هزار (۷۰,۰۰۰) ریال تا یکصد هزار (۱۰۰,۰۰۰) ریال محکوم می شوند.

معاونت پژوهش های

سیاسی - حقوقی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۶۰۷۶-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۵/۲۵

تبصره «۱» - مصرف دخانیات در اماکن عمومی یا وسایل نقلیه عمومی موجب حکم به جزای نقدی از پنجاه هزار (۵۰,۰۰۰) ریال تا یکصد هزار (۱۰۰,۰۰۰) ریال است.

به موجب طرح مورد بحث این سؤال مطرح شده است که آیا اماکن عمومی مذکور در تبصره «۱» ماده (۱۳) قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات شامل قهوه‌خانه‌ها و قهوه‌خانه‌های سنتی و اتاق‌های استعمال دخانیات مستقر در فرودگاه‌ها و پایانه‌های مسافربری نیز می‌باشد؟ در مصوبه کمیسیون مربوطه در پاسخ به این استفساریه آمده است: خیر، ممنوعیت استعمال دخانیات در اماکن عمومی موضوع تبصره «۱» ماده (۱۳) قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات با اصلاحات و الحاقات بعدی شامل مصادیق مذکور در سؤال نمی‌شود.

با عنایت به موارد زیر به نظر می‌رسد همان طور که در مصوبه کمیسیون ذکر شده است عبارت اماکن عمومی منصرف از قهوه‌خانه‌ها و اتاق‌های استعمال دخانیات مستقر در فرودگاه‌ها و پایانه‌های مسافربری است.

۱. در ارزیابی پاسخ مذکور در استفساریه می‌توان گفت به نظر می‌رسد با توجه به اینکه فلسفه راه‌اندازی و ایجاد قهوه‌خانه یا اتاق‌های مستقر در فرودگاه‌ها و پایانه‌های مسافربری پیش‌بینی محلی بوده است که افراد مصرف‌کننده دخانیات بدون آنکه مزاحمت و آزار و اذیتی برای سایرین ایجاد نمایند در آنجا مبادرت به مصرف دخانیات داشته باشند، لذا از حیث تعریف مکان عمومی نمی‌توان این مکان را از حیث استعمال دخانیات مکان عمومی محسوب کرد. در واقع محسوب نمودن این اماکن به عنوان مکان عمومی مورد نظر در تبصره مورد بحث، بر خلاف بنای ایجاد چنین اماکنی است.

۲. یکی از مستندات جرم‌انگاری استعمال مواد دخانی در اماکن عمومی کنوانسیون جامع کنترل دخانیات است. مستند به بند «۲» ماده (۸) این کنوانسیون: «هر عضو برای جلوگیری از قرار گرفتن افراد در معرض دود حاصل از دخانیات در اماکن دربسته، وسایل حمل‌ونقل عمومی، محل‌های کار دربسته و در صورت اقتضا سایر اماکن عمومی دیگر، اقدامات اداری، اجرایی و قانونی یا سایر اقدامات مؤثری را در محدوده صلاحیت قضایی خود که در قوانین ملی آن تعیین شده، اتخاذ و اجرا خواهد کرد». نکته قابل ذکر در خصوص مفاد این عبارت از کنوانسیون آن است که انتشار دود در محیط‌های سرپوشیده می‌تواند به سلامتی افرادی که مواد دخانی را مصرف نمی‌کنند نیز زیان وارد نماید. به همین دلیل در متن کنوانسیون نیز به منع آن تصریح شده است. چنانچه از مفاد این عبارت برمی‌آید جرم‌انگاری استعمال دخانیات به جهت اضرار و آسیب به افرادی است که در معرض دود مواد مزبور هستند. اما، در خصوص اماکن موضوع این سؤال باید گفت، افراد آگاهانه و با علم به مخاطرات حضورشان به این اماکن وارد می‌شوند. بنابراین، استناد به اینکه این مکان یک مکان عمومی است و باید مشمول ممنوعیت موضوع تبصره ماده (۳) قانون مبارزه با دخانیات باشد وجهی نخواهد داشت.

۳. از منظر مطالعات جرم‌شناسی ضرورت دارد با توجه به عدم امکان ریشه‌کنی کامل مصرف دخانیات، اماکن خاصی که به نوعی قابل نظارت و کنترل باشند برای مصرف مواد دخانی پیش‌بینی شود. چه اینکه برخورد کیفی با استعمال آن در اماکن مزبور با عنایت به واقعیات موجود در خصوص استعمال سیگار توسط برخی افراد، ضمن آنکه در برخی اماکن مانند فرودگاه یا پایانه‌های مسافری مشکلاتی را برای سایرین به وجود می‌آورد در مواردی نیز منجر به شکل‌گیری پدیده قهوه‌خانه‌های زیرزمینی و عدم امکان کنترل و نظارت بر این اماکن خواهد شد.

نتیجه‌گیری

با تأکید بر ضرورت انجام اقدامات همه‌جانبه حقوقی و غیرحقوقی جهت مقابله و کنترل مصرف مواد دخانی، با عنایت به مطالب مندرج در این گزارش تصویب گزارش کمیسیون در خصوص عدم شمول تعریف اماکن عمومی مندرج در تبصره «۱» ماده (۱۳) قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات بر قهوه‌خانه‌ها و اتاق‌های استعمال دخانیات مستقر در فرودگاه‌ها و پایانه‌های مسافری، مورد پیشنهاد است.